

Хмельницький національний університет
Факультет технологій та дизайну
Кафедра дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

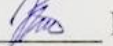
другий (магістерський)
Освітній рівень

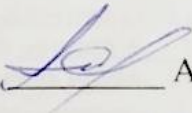
ПРОСКТУВАННЯ ШРИФТОВИХ КОМПОЗИЦІЙ ДЛЯ ІЛЮСТРУВАННЯ ЗБІРКИ УКРАЇНСЬКИХ ПРИКАЗОК ТА ПРИСЛІВ'ЇВ

Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 022 Дизайн
Шифр і назва спеціальності

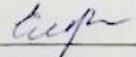
Шифр ДПДЗ. 2018070.01.03.ПЗ

Виконала: студентка 2 курсу, група ДЗНм-22-1 Віра ЖИТКОВСЬКА

Керівник: кандидат техн. наук, професор Анатолій КАРМАЛІТА

Нормоконтролер: кандидат техн. наук, доцент Лариса КРАСНІЮК

До захисту допускаю:
Зав. кафедри дизайну

 Ельвіра БАЗИЛЮК

13 серпень 2023 р.

Хмельницький, 2023

Хмельницький національний університет
(повне найменування навчального закладу)
Факультет технологій і дизайну
Кафедра дизайну
Освітній рівень другий (магістерський)
Галузь знань 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва)
Спеціальність 022 Дизайн
(шифр і назва)
Освітня програма Дизайн

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри дизайну

Базилюк Е.В.

Е.В. 1 вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Житковська Віра Вадимівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту «Проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв»

Керівник проєкту Кармаліта Анатолій Константинович к.т.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвердені наказом вищого навчального закладу від « 15 » серпня 2023 р., № 30

2. Строк подання студентом закінченої роботи 8 грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи українські приказки та прислів'я; тип об'єкта проектування – шрифтові композиції; цільова аудиторія – патріотична молодь України
Мета роботи – Проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ

1 Композиційна частина

2 Творча розробка ідей об'єктів проектування

3 Конструкторсько-технологічна частина

4 Захист інтелектуальної власності

Висновки

Додаток А «Сертифікат про подання тез до Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів, 22 листопада 2023 р. – Хмельницький : ХНУ»

Додаток Б «Вибрані шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв»

Додаток В Графічна частина

Додаток Г Довідка про реєстрацію авторського права

5. Перелік графічного матеріалу

6 планшетів 600 на 900 мм

- 1 планшет. Актуальність теми, мета та завдання кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення дослідження, висновки.
- 2 планшет. «Композиційна частина»
- 3 планшет. «Композиційна частина»
- 4 планшет. «Розробка обкладинки»
- 5 планшет. «Творча розробка ідей об'єктів проєктування»
- 6 планшет. «Конструкторсько-технологічна частина»

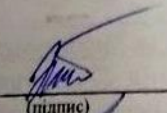
6. Консультанти розділів проєкту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

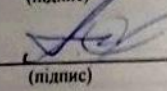
7. Дата видачі завдання 1 вересня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Дослідження проєктної ситуації	25.09-15.10.2023	
2.	Композиційна проробка джерела творчості	16.10-25.10.2023	
3.	Творча розробка ідей об'єктів проєктування	26.10-5.11.2023	
4.	Конструкторсько-технологічна частина	6.11-19.11.2023	
5.	Оформлення документів на реєстрацію авторського права на твір	20.11-23.11.2023	
6.	Оформлення пояснювальної записки і банера художнього проєкту до кваліфікаційної роботи	24.11-4.12.2023	

Студент
(підпис)

В. В. Житковська
Ініціали, прізвище

Керівник роботи
(підпис)

А. К. Кармаліта
Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи освітнього рівня «магістр»
на тему: «Проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки
українських приказок та прислів'їв»

студентки групи ДЗНм-22-1 Житковської В. В.

керівник – к.т.н., проф. Кармаліта А. К.

Пояснювальна записка: 74 стор., 84 рис., 4 додатки, 30 джерел посилання

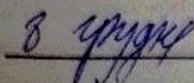
Обсяг графічної частини: 6 планшетів 60×90 см

ВЕРСТКА, ПРОЄКТУВАННЯ, ПОЛІГРАФІЧНЕ ВИДАННЯ,
УКРАЇНСЬКІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ, ШРИФТ, ШРИФТОВІ
КОМПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі розроблено шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв.

В результаті вивчення таких елементів української культурної спадщини як прислів'їв та приказок було обрано 24 прислів'я для розробки шрифтових композицій, які розміщено в збірці за темами.

Розроблені шрифтові композиції виконані в одному стилі за загальною концепцією. Окрім розробки шрифтових композицій виконано також верстку збірки, розробку додаткових елементів таких як графічні елементи для нумерації сторінок, рамки для оформлення текстової частини тощо.

(дата)

(підпис)

ЗМІСТ

Вступ		6
1. Композиційна частина		
1.1 Дослідження проектної ситуації		
1.1.1 Історія розвитку процесу проєктування шрифтових композицій		9
1.1.2 Композиційний аналіз джерела творчості		17
1.1.3 Характеристика досягнень відомих дизайнерів		23
1.1.4 Розробка і обґрунтування концепції дизайн-об'єкта		29
1.2 Композиційна проробка джерела творчості		
1.2.1 Вибір та стилізація композиційних елементів джерела творчості		33
1.2.2 Вибір можливих головних композиційних принципів і засобів зв'язку		36
1.2.3 Трансформація форми джерела творчості у форми проєктного об'єкта		36
1.3 Вибір та обґрунтування вихідних даних до проєктування шрифтових композицій		
1.3.1 Вибір та характеристика типу дизайн-об'єкта		41
1.3.2 Загальні вимоги до проєктування виробів (споживача, промислові)		43
1.3.3 Вибір і характеристика пакета матеріалів		47
1.3.4 Складання пакета вихідних даних до проєктування		48
2. Творча розробка ідей об'єктів проєктування		
2.1. Розробка ескізів моделей-ідей та їхня загальна характеристика		49
2.2. Порівняльний аналіз варіантів-ідей, вибір головної та розробки варіантів-пропозицій		51

ДПДЗ. 2018070.01.03.ПЗ								
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата	Проєктування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв	Літера	Аркуш	Аркушів
Розроб.		Житковська		08.12.23				
Перевір.		Кармаліта		8.12.23			4	74
Рецензент		Федоченко		8.12.23				
Н. Контр.		Краснюк		8.12.23				
Затвер.		Базюк		13.12.23				
						ХНУ ім. групи ДЗНм-22-1		

2.3. Розробка ескізів доповнень до поліграфічної продукції	53
2.4. Композиційний аналіз гармонійності розробленого художнього проекту	57
3. Конструкторсько-технологічна частина	
3.1. Розробка конструкцій проєктованих виробів	58
3.2. Вибір технологічних рішень	59
3.3. Нормування матеріалів та визначення вартості дизайн-об'єкта	62
4. Захист інтелектуальної власності	63
Висновки	70
Перелік джерел посилання	71
Додаток А «Сертифікат про подання тез до Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів, 22 листопада 2023 р. – Хмельницький : ХНУ»	75
Додаток Б «Вибрані шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв»	76
Додаток В «Графічна частина»	81
Додаток Г «Довідка про реєстрацію авторського права»	87

					<i>ЛПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		4

ВСТУП

Актуальність теми проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв полягає в браку сучасних ілюстрованих збірок прислів'їв та приказок. Потрібно розуміти, що в умовах сьогодення велику увагу потрібно приділяти розвитку і популяризації українського контенту, підвищувати рівень патріотичних настроїв і сприяти поширенню культури нашого народу не тільки серед дітей, на яких в більшості своїй розраховані існуючі збірки, а і серед людей старшої вікової категорії. Прислів'я і приказки завжди були важливою частиною культурної спадщини України, і з появою нових методів друку, створенням програмного забезпечення і комп'ютерних графічних редакторів виникла потреба в створенні сучасної збірки вибраних прислів'їв та приказок із застосуванням новітніх комп'ютерних технологій та тенденцій графічного дизайну.

Враховуючи сучасну швидкоплинність світу і не надто великий попит на збірки перлин фольклору українського народу, використання шрифтових композицій як засобу комунікації може сприяти більш швидкому і зручному сприйняттю цих крилатих висловів, а отже, їхній популяризації, розповсюдженню і пізнаваності, що надзвичайно важливо для української культури в двадцять першому столітті.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є сучасна шрифтова композиція.

Предметом дослідження є українські прислів'я та приказки, які розглядаються у якості джерела творчості для графічного дизайнера.

Мета кваліфікаційної роботи: розробити шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв за сучасними поліграфічними стандартами, в результаті чого отримати завершений дизайн-об'єкт, готовий до масового виробництва і дистриб'юції.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		5

Відповідно до об'єкта, предмета і мети кваліфікаційної роботи, було встановлено наступні **завдання**:

1. дослідження проєктної ситуації, історія розвитку процесу проєктування, огляд робіт відомих дизайнерів над подібною темою;
2. вибір та стилізація композиційних елементів джерела творчості, вибір можливих головних композиційних принципів і засобів зв'язку;
3. вибір та обґрунтування вихідних даних до проєктування дизайн-об'єкта (шрифтових композицій), визначення типу дизайн-об'єкта, характеристика загальних вимог до проєктування виробів цього типу;
4. творча розробка ідей об'єктів проєктування, розробка ескізів, порівняльний аналіз варіантів-ідей;
5. конструкторсько-технологічна частина, нормування матеріалів та визначення вартості дизайн-об'єкта;
6. захист інтелектуальної власності.

Методи дослідження, що були застосовані під час виконання кваліфікаційної роботи: ретроспективний, метод порівняння, метод композиційного аналізу та метод комп'ютерного проєктування, збір інформації, аналіз моделей-аналогів, формулювання технічного завдання та системи вимог до об'єкта проєктування, ескіз, креслення, наочне зображення.

Засоби проєктування: графічний редактор Adobe Photoshop, програма для верстки Adobe Indesign.

Наукова новизна отриманих результатів роботи полягає у тому, що було вперше застосовано шрифтову композицію для ілюстрування українських прислів'їв та приказок, застосовано новітні комп'ютерні технології для розробки і виготовлення збірки українських прислів'їв та приказок.

Практичне значення одержаних результатів полягає у потенційному розробленні та впровадженні у виробництво поліграфічного виробу збірки українських прислів'їв та приказок, ілюстрованих за допомогою шрифтових композицій, що має сприяти вирішенню.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		6

Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого дослідження і роботи над оформленням збірок українських прислів'їв та приказок, чи інших подібних за характером творів.

Апробація результатів дослідження. З теми кваліфікаційної роботи було опубліковано тези на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції молодих вчених та студентів 22 листопада 2023 р. – Хмельницький : ХНУ [1]. Сертифікат про участь в конференції розміщено в Додатку А.

Також з ціллю захисту авторського права на дизайн-об'єкт було оформлено і подано заявку на авторське право, як свідчення про оригінальність представлених шрифтових композицій, їхнє значення як власний вклад у покращення ситуації з популяризації українських прислів'їв та приказок як частини культурної спадщини України.

Застосування результатів роботи можливе за впровадження збірок у виробництво, розповсюдження їх по бібліотеках і книжкових магазинах України, також для подальшого вивчення ситуації з використання шрифтових композицій для оформлення сучасних книг, періодичних видань тощо.

Структура й обсяг роботи: кваліфікаційна робота складається з пояснювальної записки, графічної частини та електронних макетів продукції.

Пояснювальна записка виконана на 87 сторінках друкованого тексту, містить 84 рисунки, 4 додатки та список використаних джерел з 30 найменувань.

Графічна частина становить 6 планшетів розміром 600x900 мм.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		7

1. КОМПОЗИЦІЙНА ЧАСТИНА

1.1 Дослідження проєктної ситуації

1.1.1. Історія розвитку процесу проєктування шрифтових композицій

Сьогодні загально визнаним є висновок про те, що дизайн є самобутнім напрямом проєктно-творчої діяльності в історичному, теоретичному і практичному аспектах. Але питання про інноваційні технології у дизайн-проєктуванні залишається відкритим і набуває дедалі більшої актуальності. Однією із найголовніших проблем, що нині стоять перед сучасним суспільством, є використання новітніх досягнень науки, техніки і мистецтва у створенні довершеного матеріально-предметного середовища для життя і діяльності людини. Широке використання творчої діяльності і науково обґрунтованих положень точних наук дає змогу по-новому підійти до природи художнього проєктування в теоретичних та практичних аспектах.

За останні роки відбулися величезні зміни як у художньо-творчих процесах, так і в процесах матеріального виробництва, пов'язаних з використанням точних наук [2].

Можна сказати, що сучасний фахівець з дизайну не уявляє своєї діяльності без залучення до творчого процесу комп'ютерних технологій. Значну увагу дизайну приділяли чимало вчених. Зокрема, С. Головка вважає, що дизайн підвищує цінність виробу, а його відсутність різко знижує її навіть за наявності інших, здавалося б, безумовних переваг. «Дизайн – це творчий метод, процес і результат художньо-технічного проєктування промислових виробів, їх комплексів і систем, орієнтованого на досягнення найповнішої відповідності створюваних об'єктів і середовища загалом можливостям і потребам людини, як утилітарним, так і естетичним» [3].

Для того, щоб мати чітке розуміння об'єкта проєктування, потрібно сформулювати визначення цього поняття.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		8

Шрифт – графічна форма алфавіту певної буквено-звукової системи письма.

Шрифтова композиція – вид графічного дизайну, що використовує шрифт як головний елемент побудови композиції. Термін «шрифтова композиція» вживається також як позначення сукупності довжини й ритму рядка, шрифтового поля, кольорового рішення в оформленні тексту [4].

Графічний дизайн – сфера діяльності та навчальна дисципліна, діяльність якої полягає в проектуванні візуальних комунікацій, призначених для передачі повідомлень соціальним групам з визначеними цілями. На відміну від мистецтва, метою якого є лише споглядання, дизайн заснований на принципі «форма слідує за певною функцією» [4].

Дизайн – вид діяльності, пов'язаний із проектуванням предметного середовища. Фахівці з дизайну розробляють зразки раціональної побудови предметного середовища, вивчають естетичні властивості промислових виробів, проектують їхній естетичний вигляд тощо [4].

Дизайн друкованої продукції – формування іміджу фірми через створення ефективної рекламно-інформаційної поліграфічної продукції [4].

Дизайнер – конструктор – фахівець, художник-конструктор, який працює в галузі дизайну [4].

Усі відомі нам друковані шрифти починалися колись з рукописного письма, яке з часом оцифрувалося, вдосконалилося багатьма майстрами шрифтовиками і перетворилося на те розмаїття комп'ютерних шрифтів, яке ми бачимо сьогодні.

На сьогодні збереглося не так пам'яток або документації на тему створення перших рукописних шрифтів, проте в книзі «Азбука давньоруського письма» автора Чобитько П.П. 2008 року зібрана найповніша інформація про історію, процес та інструкції до письма давньоруського алфавіту, як і, що надзвичайно важливо подані приклади шрифтових композицій, що їх художники-шрифтовики виконували ще в давні часи. Цю невелику працю автор назвав «Азбуковник» (рис 1.1). Саме так називалася

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		9

Найдавнішим почерком наших пергаменних рукописів був почерк уставний чи устав. Кожна буква уставу, проста чи складна, писалася окремо, кілька прийомів руки. Майже не допускалося скорочень у словах. Початкові букви (буквиці) писалися кіновар'ю (червоною фарбою) і прикрашалися різноманітними фігурами у вигляді квітів, птахів, звірів та візерунками з використанням інших кольорів, а іноді сусального та твореного золота (рис 1.3) [5].

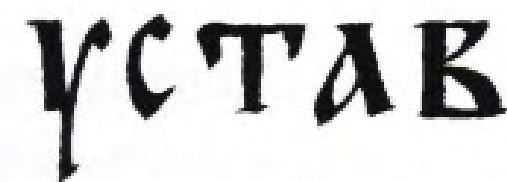

Рисунок 1.3 – Уставне письмо

З XIV століття на Русі починає поширюватися в'язь. Використовувалася в'язь досить широко виділення назв, як спосіб прикраси книг у всіх видах декоративно-ужиткового та монументального мистецтва (рис 1.4) [5].

Рисунок 1.4 – В'язь

Приблизно з кінця XIII століття уставне письмо поступово почало поступатися місцем напівуставу, який переважав у писемності до кінця XVII століття. У порівнянні з уставним письмом, у напівуставному листі Букви розташовуються ближче один до одного, попри те, що їх писали швидко і з розмахом (1.5) [5].

Рисунок 1.5 – Напівустав

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		12

Скоропис – форма кириличного письма, виникла з напівуставу в другій половині XIV століття, вживана зокрема в канцеляріях і приватному діловодстві, з якої у XIX столітті постало новочасне ручне письмо (1.6). Порівняно з напівуставом скоропису притаманні: скорочування слів, винос літер над рядком, варіації форми тих самих літер, залежно від їх сусідства, пов'язування літер у слові та закарлючкуваті розмахи пера.

Судячи з рукописів, древні переписувачі писали розбірливо і красиво. Навчання письму починалося з раннього віку. У давній Русі існували спеціальні школи, де вчили читання, співу та гарного письма. Але досконалості каліграфії майбутні писарі навчалися у монастирях. Займатися книжковим списанням вважалося богоугодною справою (рис 1.7, 1.8). Переписувачі намагалися відтворити оригінал якомога акуратніше, витончено і без помилок [5].

Рисунок 1.6 – Скоропис

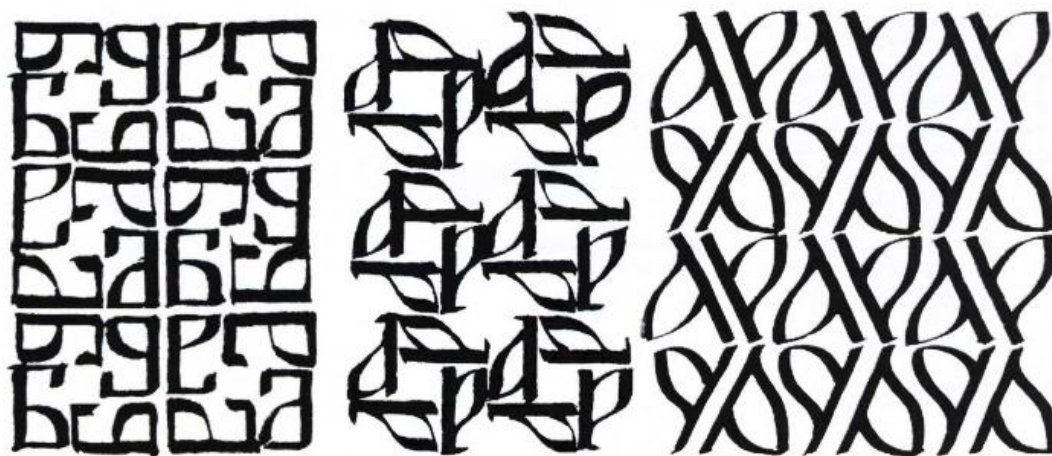

Рисунок 1.7 – Шрифтові композиції з використанням літер давньоруського алфавіту в якості модульних композиційних елементів

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

13

Рисунок 1.8 – Шрифтові композиції з використанням різних видів письма

З приходом християнства виникає і починає активно розвиватися такий вид шрифтової композиції, як буквиця (рис. 1.9). Буквиця швидко стала обов'язковою частиною книжкового декору завдяки своїм естетичним якостям. Перші буквиці Київської Русі було датовано X століттям. Вважається, що вони були створені під впливом візантійського мистецтва.

Рисунок 1.9 – Приклад буквиці

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

Найдавніші зі збережених на даний час давньоруських книг – Остромирово Євангеліє (1056-1057) та Ізборник Святослава (1073) використовують подібні елементи оформлення: графічні елементи літер були виконані чорнилами із твореного золота, що надавало письменам вигляду старовинних дорогоцінних прикрас (рис. 1.10) [6].

Рисунок 1.10 – Буквиці з Остромирова Євангелія, 1056-1057 роки

Якщо вивчати історичну довідку України, найближче до теми підійшла О. Коляструк. В дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня 2003 року вона розглядала механізми впливу преси на свідомість читачів. Вона виявила наявність значного впливу засобів масової інформації радянської України на масову свідомість населення, дослідила деякі основні засоби і способи цих маніпуляцій. Проте основним об'єктом дослідження О. Коляструк все-таки були письмові джерела, а графічна складова радянської преси вже-таки залишилася на даний час поза увагою дослідниці [7].

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

А фотографії, рисунки та інший графічний матеріал, беззаперечно, відігравав велику роль у формуванні суспільної думки мільйонів українців. У педагогіці (у навчальних, довідкових, дитячих виданнях) давно відомий принцип наочності, згідно з яким у людей виникає беззаперечна довіра до фотографій на основі ілюзії їхньої достовірності як «незаперечних фактів». Цей феномен залишається доволі поширеним в Україні донині [8].

1.1.2 Композиційний аналіз джерела творчості

Джерело творчості в графічному дизайні відіграє величезну роль: без джерела натхнення творчість як така неможлива. Дуже важко створити дизайн-об'єкт, що б не лише вирішував поставлену проблему, а й відповідав би естетичним і технічним вимогам проектування без попереднього орієнтування на щось вже існуюче.

Джерелом творчості для графічного дизайнера може слугувати будь-який об'єкт природи, природні явища, елементи матеріальної культури, предмети побуту, архітектура, літературні та художні твори, декоративно-прикладне мистецтво, історичний, етнічний, національний костюми, художні стилі тощо. Джерелом творчості для кожної окремої розробленої шрифтової композиції були українські прислів'я та приказки, їхній зміст і значення, проте джерелом творчості для даної кваліфікаційної роботи загалом стали шрифтові плакати в стилі мінімалізму.

Для виконання аналізу джерела творчості було розглянуто ретроспективу його існування, стильові особливості та визначено його основні композиційні та графічні елементи і складові.

Технічно плакати розпочали своє існування ще в Стародавньому Єгипті, проте перші друковані плакати, схожі на ті, що ми знаємо сьогодні, увійшли в використання лише наприкінці 1800-х років. Цьому процесу сприяло удосконалення літографічного процесу французьким художником Жулем

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		16

Шере, що значно прискорило процес друку і дозволило використовувати в процесі друку більше одного кольору.

Сьогодні завдяки своїм видатним досягненням Шере відомий як батько сучасного плаката. Завдяки ньому плакат став одним із найзатребуваніших інструментів реклами 1880-х років. Плакати використовувалися для всього: театральних вистав, музейних виставок, концертів і прем'єр. Саме ці намальовані від руки старовинні плакати, які наші сучасники пов'язують з виникненням плаката, є прикладами літографічних гравюр, натхненних Шере в стилі Belle Époque (рис. 1.11) [9].

Рисунок 1.11 – Плакати, створені Жюлем Шере (Ateliers Chéret)

З появою делікатного, хитромудрого модерну і подальшим вдосконаленням друку з'явилася можливість отримувати на папері яскраві кольори (рис. 1.12) [9].

Рисунок 1.12 – Плакати Альфонса Мухи в стилі модерн

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

На початку 1900-х років та поступової втрати популярності модерну його місце зайняв змістовний і лаконічний мінімалізм. Цьому також сприяв італійський і французький художник Леонетто Кап'єлло, який в своїх роботах відійшов від детального фону і зосередив композицію плакату навколо значущих об'єктів переднього плану (рис. 1.13) [9].

Рисунок 1.13 – Плакати Леонетто Кап'єлло в стилі, що передував мінімалізму

Пропагандистські плакати Першої світової війни, кубізм, футуризм, ар-деко, швейцарський (Міжнародний типографський) стиль, психоделічний стиль і постмодернізм, всі ці стилі вносили щось своє в розвиток плаката як самостійного виду мистецтва. Вдосконалюючись, плакат переймав трохи від кожного стилю, залишаючись при цьому самобутнім і унікальним видом графічного мистецтва.

В 1980-1990 роки завдяки технологічній революції відбувається стрибок в розвитку технік комп'ютерної графіки і якості друку. Експериментувати зі шрифтами, формами і кольорами стає доступніше і дешевше, що дозволило художникам з усього світу посприяти розвитку автентичного пізнаваного стилю, характерного плакатам цього періоду. Вже знайомі нам і новоутворені художні стилі поєднуються з мистецтвом фотографії на обкладинках журналів, альбомах гуртів, театральних афішах і плакатах до фільмів (рис. 1.14) [9].

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		18

Рисунок 1.14 – Плакати 1980-х років

Дизайн плакатів 2000-х років такий самий химерний і надмірний, як і мода 2000 року в цілому. Плакати майоріли яскравими кольорами, могли похвалитися футуристичними елементами і багато чим іншим. У цей час відбувся відхід від мінімалізму в протилежну сторону – сторону максималізму (рис. 1.15) [9].

Рисунок 1.15 – Плакати 2000-х років

У 2010-х роках напрямок розвитку плакатного мистецтва змінився в сторону геометричних образів, започаткованих Баухаусом. Повернення до мінімалізму є найпопулярнішим трендом, якому слідує не лише плакати тих часів, але й логотипи компаній, упаковка продуктів, дизайн інтерфейсу комп'ютерних сайтів тощо. В цей період часу народжуються фірмові стилі багатьох компаній, відомих в усьому світі до сьогодні. (рис. 1.16).

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

З цієї ретроспективи неважно прослідкувати особливу увагу графічного мистецтва до мінімалізму. Причина цьому криється в його найточнішій відповідності сучасним носіям реклами – в тому числі й плаката – помітність, чіткість, лаконічність і зрозумілість викладеної інформації, зручність донесення її до цільової аудиторії [9].

Рисунок 1.16 – Плакати в стилі мінімалізму

З метою кращого розуміння джерела творчості було створено мудборд, тобто дошку настрою, яка дозволяє показати і порівняти обрані дизайнером ідеї, що підходять під настрій майбутнього дизайн-об'єкта. Мудборд складається з ілюстративного матеріалу, що містять оригінальні шрифтові композиції, незвичайну гру форми і шрифту, використання чорного і білого як основних кольорових тонів з додаванням графічних елементів інших кольорів для утворення контрастності зображення. Представлені в мудборді роботи також використовують незвичне розташування графічних елементів на

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		20

форматі, мають виразну зображальну форму, чітку і зрозумілу структуру, містять стилізоване зображення людей. Це і стало основними елементами, які стали джерелом натхнення під час формування концепцій для кваліфікаційної роботи (1.17).

Рисунок 1.17 – Мудборд для кваліфікаційної роботи

Розглянемо елементи обраного джерела творчості більш детально. Представлений на мудборді ілюстративний матеріал включає в себе контрастні кольори, активне використання негативного простору як повноцінного композиційного елемента зображення, стилізовані зображення людей і предметів, використання обмеженої кольорової гами. Шрифтова складова зображень органічно влітається в графічну, утворюючи нерозривну композицію. Шрифти товсті, злегка витягнуті ввєрх, добре читаються на яскравому фоні. Ілюстрації можуть бути активними, динамічними, хаотичними, або навпаки спокійними, статичними і врівноваженими, залежно від контексту і того настрою, якого вимагає певна конкретна ілюстрація.

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

1.1.3 Характеристика досягнень відомих дизайнерів

Знайти сучасну ілюстровану збірку прислів'їв та приказок сьогодні – нелегке завдання. Нішева, не популярна тематика цього дизайн-об'єкта призводить до нестачі виробів-аналогів, а також відсутності будь-яких наукових досліджень чи розробок, націлених на цю тему. З однієї сторони це можна зрозуміти – такі збірки були орієнтовані на дорослу цільову аудиторію, а отже за замовчуванням не потребували ілюстративного матеріалу. Більшість таких збірок не заходила в оформленні далі створення дизайну обкладинки.

Для прикладу було розглянуто збірки українських прислів'їв та приказок «Народ скаже – як зав'яже» 1971 (рис. 1.18), збірку з аналогічною назвою 1985 року (рис. 1.19), а також «Українські прислів'я та приказки» 2014 року (рис. 1.20).

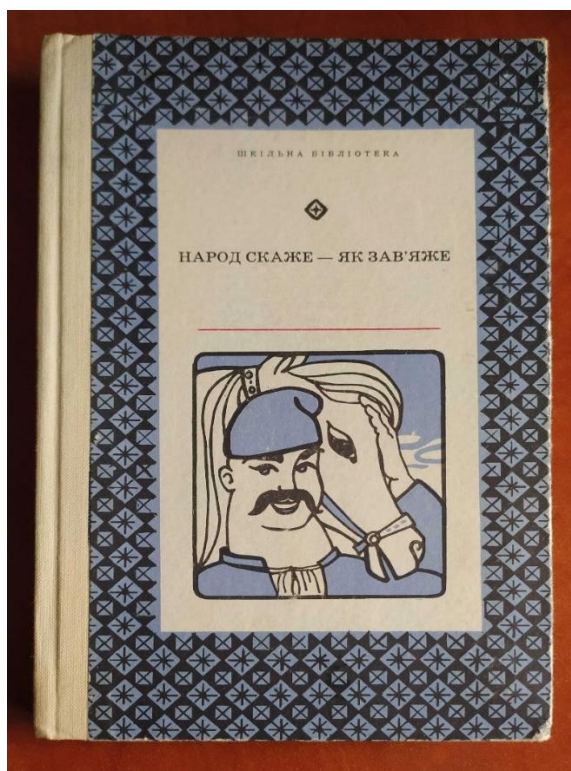

Рисунок 1.18 – Палітурка збірки українських прислів'їв та приказок 1971 року «Народ скаже як зав'яже»

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

22

Рисунок 1.19 – Обкладинка збірки українських прислів'їв та приказок 1985 року «Народ скаже як зав'яже»

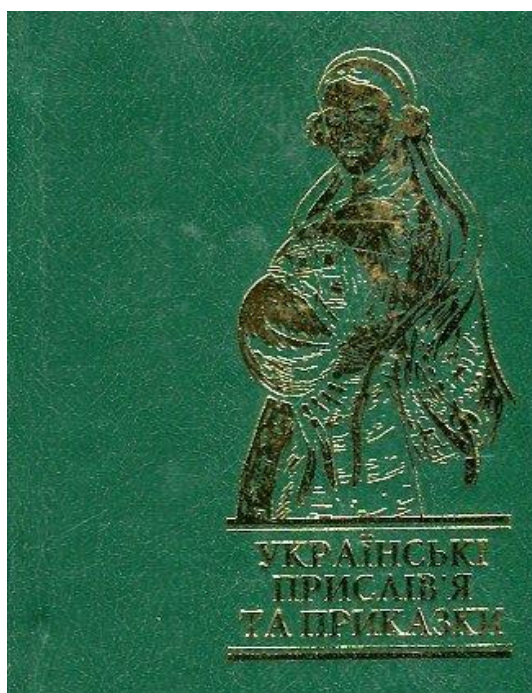

Рисунок 1.20 Збірка «Українські прислів'їв та приказки» 2014 року

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

23

Більш детально розглянувши збірку «Народ скаже – як зав’яже» 1971 року було виявлено, що ілюстрації, які вона містить, мають дуже спрощений вигляд і не відповідають серйозності вмісту збірки (рис. 1.21, 1.22, 1.23). Втім, це могло бути свідомим стилістичним рішенням, адже самі ілюстрації представлені з більш жартівливої, несерйозної сторони.

Рисунок 1.21 – Ілюстрація для оформлення збірки «Народ скаже – як зав’яже» 1971

Рисунок 1.22 – Ілюстрація до прислів’я «Дружні сороки орла закліють»

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

24

Рисунок 1.23 – Ілюстрація до прислів'я «Хоч три дні не їсти, аби з печі не злізти»

Сучасні збірки прислів'їв та приказок, якщо і виходять, продовжують оновлюватися лише в плані текстового наповнення і мізерну кількість зображень, або не використовують ілюстративний матеріал взагалі.

Найновіша книга професійного виконання на тему українських приказок та прислів'їв була опублікована на початку 2014 у львівському «Видавництві Старого Лева». Молода художниця ілюстраторка Анастасія Стефурак розробила дитячу книжку-картинку, унікальну в своєму виді, де зобразила десятки вибраних українських народних прислів'їв та приказок. Книжка є чудовим поєднанням старих традицій з сучасним оформленням і атмосферністю магічного реалізму.

Ілюстрації просто сяють креативністю ідей і душевністю, якою наділила їх художниця. Вони ніби просякнуті світлим поглядом дитини, які дивиться на великий і незвичний світ навколо зі своєю долею магії і сподівань. Споглядаючи ілюстрації Анастасії Стефурак, на секунду може здатися, що вони ось-ось оживуть, вийдуть зі сторінок книжки в реальний світ і осяйнуть його своєю дитячою добротою і наївністю.

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

25

невизначеність: зрозуміло, що небо є символом чогось непізнаного. Інший приклад – ілюстрація до прислів'я «З неба зорі хвата, а під носом не бачить» (рис. 1.25), зображає нічне небо і ті самі зорі, які не кожна людина шукає в правильному місці [10].

Рисунок 1.25 – Ілюстрація Анастасії Стефурак до прислів'я «З неба зорі хвата, а під носом не бачить»

Вибір та поєднання художніх технік, що ними вміло користується Анастасія Стефурак, дозволяє створювати враження тривимірності зображеного – персонажів чи ландшафти часто візуально “наближають” до читача, або навпаки віддаляють на задній план. Це допомагає підкреслити як авторський стиль і обрану концепцію зображень, так і саму концепцію гібридності формату. Вибір кеглю та його розміри працюють на сучасну інтерпретацію та гібридність жанру. Важливо, що кожна сторінка має якийсь свій кегль та кольорову гаму. Це дозволяє сприймати кожне прислів'я як окрему закінчену думкою композицію, незалежно від подальшого вмісту.

Не кожній мові притаманне таке широке використання приказок і прислів'їв в повсякденному мовленні, як українській. Саме тому «Українські прислів'я» Стефурак з її фантастичним реалізмом цілком може представляти українську книжкову індустрію за межами країни.

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		27

За умови належного підбору іншомовних відповідників книжка може привабити читачів інших культур, поширюючи українські культурні надбання ф цінності світом. Загалом «Українські прислів'я» можна рекомендувати усім читачам, яким подобається вчитуватися в написане, і котрі прагнуть освоювати візуальну грамотність незалежно від їхнього віку, освіти та читацьких уподобань [10].

1.1.4 Розробка і обґрунтування концепції дизайн-об'єкта

Концепція дизайну – слово, знайоме кожному дизайнерові. Концепція лежить в основі кожного реалізованого дизайн-проєкту і є результатом кропіткої роботи і образного мислення дизайнера.

Це слово походить від латинського *conceptio* – «розуміння». Власне, завдання концепції полягає в тому, щоб визначити напрямок, в якому працюватиме спеціаліст, спрямувати його до потрібного зовнішнього вигляду фінального проєкту. Часто концепція не включає в себе весь проєкт, а обмежується його невеликою частиною [11].

В межах одного дизайн-проєкту кількість окремих концепцій може бути різною, але не менше двох. Чим більше, тим краще, адже різноманітність концепцій забезпечує оригінальність ідей і креативність кінцевого результату.

З цієї причини було розроблено дві принципово різні концепції, засновані на однаковому джерелі творчості, але так, щоб використовувати різні його аспекти і композиційні елементи

Перша з представлених дизайн-концепцій до кваліфікаційної роботи на тему «Проєктування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв» являє собою шрифтові ілюстрації, виконані з використанням силуетів того, що описується в прислів'ї.

Перша концепція (рис. 1.26, 1.27) базується на використанні лінії як основного композиційного елементу. Вона використовує товщину лінії, її колір і контекст для того, щоб утворити композиційну цільність і

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		28

Ця концепція в більшості своїй базується на використанні тонких графічних елементів, отже і шрифт було обрано відповідний – без засічок, округлий, схожий на звивисті лінії, таким чином літери не вибиваються з загальної композиції, а органічно вливаються в неї, акцентують увагу глядача на шрифтових елементах.

Така концепція мала лише один недолік – лінійні форми легко губляться на великому масиві білого фону сторінки. Цей недолік було виправлено в наступній концепції.

Друга концепція (рис. 1.28, 1.29) використовує цільний силует в якості основного композиційного елементу. Він виглядає яскраво і застосовує колір як допоміжний графічний елемент, що допомагає окремим елементам композиції виділятися за допомогою більш яскраво вираженого контрасту.

Ця концепція дизайн-об'єкта використовує силуетні стилізовані форми знайомих предметів в незвичному світлі для того, щоб акцентувати увагу на їхніх унікальних особливостях. Товсті лінії, округлі художні елементи, крапковий візерунок для фону: все це зливається в неперевершену шрифтову композицію, де увага глядача зводиться до головних – шрифтових елементів композиції.

Рисунок 1.28 – Перша ілюстрація до другої дизайн концепції

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		30

Рисунок 1.29 – Друга ілюстрація до другої дизайн концепції

Концепція використовує більш товстий, простий для сприйняття шрифт, який виступає повноцінною складовою зображення. Ілюстрації, виконані в цій концепції, виглядають живо, дихають вільно і ніби виходять за рамки комп'ютерного екрану. Такий ефект забезпечує сильнішу емоційну віддачу глядача до зображення і кращу загальну реакцію на нього.

Для подальшої розробки було обрано саме другу концепцію, оскільки вона краще передає ідейний настрій, задуманий в джерелі творчості, і більш точно відповідає стандартам графічного дизайну. В ній присутні чітко виражені силуети, увага глядача не губиться на окремих лініях, а фокусується на силуеті, що і потрібно від шрифтової композиції. Витягнутий догори шрифт досить добре гармоніює з ілюстрацією загалом, не вибивається з загального зовнішнього вигляду. Композиція залишає багато місця для уяви і доопрацювання, а отже добре підходить для подальшої розробки.

Однак в подальшому шрифт було вирішено змінити. Було використано два сучасних шрифти українських дизайнерів з яскраво вираженим контрастом між ними – напівжирний шрифт антиква *Lugature* з яскраво вираженим характером. Другий шрифт також авторства українського

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

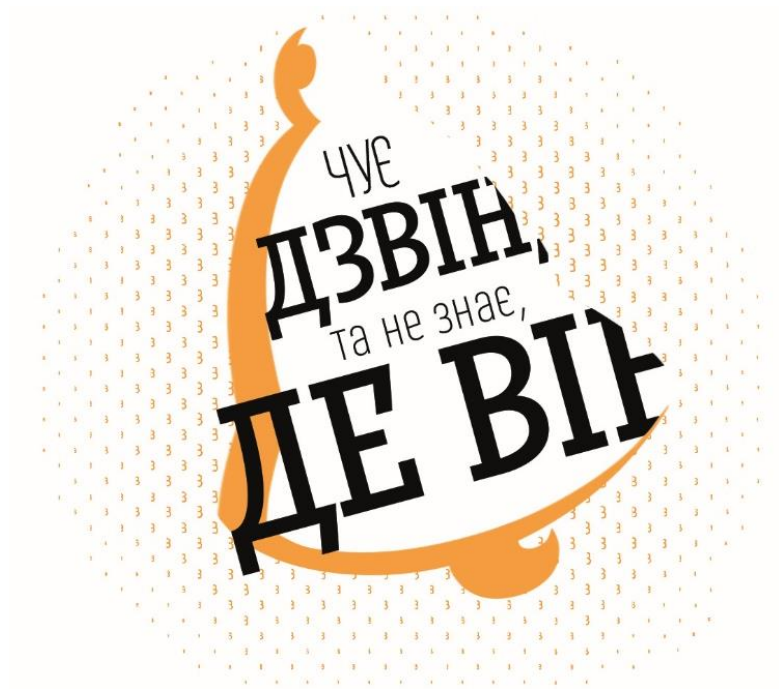

Рисунок 1.31 – Застосування кольору як композиційного елемента

На тому ж рисунку бачимо використання модулю в якості оздоблювального елемента. Шрифтовий елемент літера «з» повторюється багато разів, утворюючи закінчений композиційно-цілісний елемент, доповнюючи композицію, але не перевантажуючи її своєю незначущістю (рис. 1.32, 1.33).

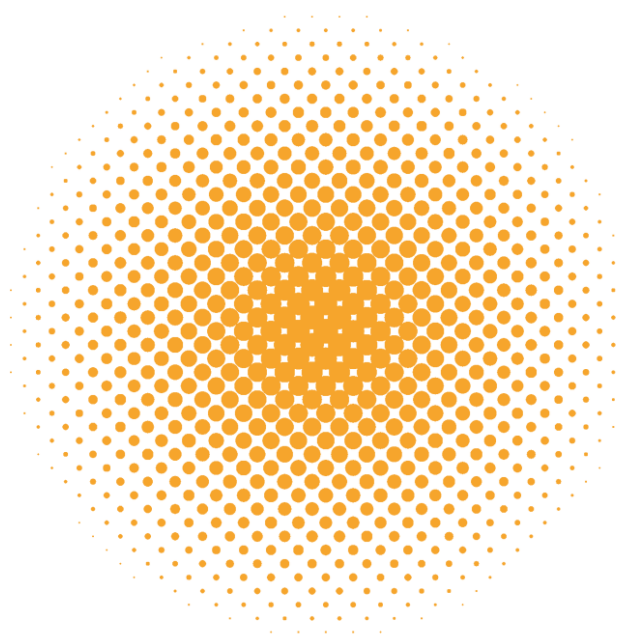

Рисунок 1.32 – Початковий ескіз фонового модульного елемента

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

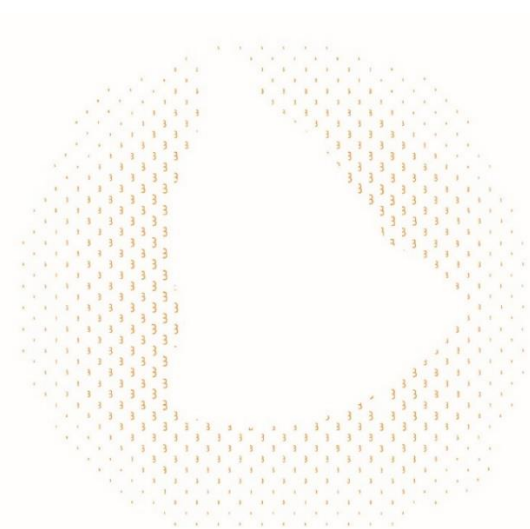

Рисунок 1.33 – Розробка шрифтового елемента на основі ескізу

В поєднанні кольору і модуля утворюється силует зображення – третій композиційний елемент, покликаний підкреслити ілюстративну варіативність шрифтових композицій і визначити ієрархічну складову їхнього вмісту. Так на попередньому рисунку ми бачимо силует дзвону, що виражає дзвін, про який йдеться в прислів'ї. Інший приклад – силует серця, який, хоч і передано через лінійні елементи, але він все одно читається як силуетна форма зображуваного предмета, є пізнаваним і простим для сприйняття, а отже ідеально підходить для створення шрифтових композицій (рис. 1.34).

Рисунок 1.34 – Використання силуету як композиційного елемента

									Арк.
									34
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата					

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

1.2.2 Вибір можливих головних композиційних принципів і засобів зв'язку

Існують чотири головні закони композиції, які підпорядковують собі ряд принципів та засобів композиції, а також композиційні елементи. Всі разом вони відповідальні за утворення гармонійної, приємної на вигляд композиції. Закони композиції – єдність змісту та форми, наявність композиційного центру, співрозмірність частин композиції та цілісність композиції.

Враховуючи початкову ідею і настрій, який було заплановано закласти в дизайн-концепції, було обрано такі принципи композиції, як рух, виразність і образність. Ці принципи можна втілити в зображенні, використовуючи такі основні засоби композиції, як асиметрія, контраст та динаміка. Можливе ситуативне застосування інших композиційних засобів, наприклад використання симетрії замість асиметрії, якщо того вимагатиме контекст ілюстрованого прислів'я.

В цілому обрані композиційні принципи і засоби мають на меті якнайкраще відповідати першочерговому задуму шрифтових композицій, їхньому настрою, художній повноті і оригінальності, отже вони є підібрані правильно.

1.2.3 Трансформація форми джерела творчості у форми проєктного об'єкта

Ще раз проаналізувавши джерело творчості, тобто існуючі плакати в стилі мінімалізму (рис. 1.35), можна виділити основні композиційні елементи, які використовуються в них, і які буде взято за основу під час розробки шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських прислів'їв та приказок. Цими головними композиційними елементами стали колір, контраст, силует, геометричний вигляд форми та модуль.

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		35

Рисунок 1.35 – Шрифтові композиції як джерело творчості

Стилізацію композиційних елементів було виконано на обкладинці для збірки, щоб визначити основу побудови графічних елементів із цих композиційних елементів. В якості додаткового джерела творчості і основної сюжетної ідеї ілюстрації було також використано фотографію матері і дитини як образ поколінь українського народу і важливість як прищеплення культурної спадщини змалечку, так і збереження пам'яті про неї у свідомому віці (рис. 1.36, 1.37).

Рисунок 1.36 – Перший варіант джерела творчості для обкладинки збірки

Рисунок 1.37 – Другий варіант джерела творчості для обкладинки збірки

Для початку композиційної побудови було створено простий силуетний малюнок, призначений для того, щоби окреслити контури майбутньої ілюстрації, а також зрозуміти її характер і настрій, який вона має передавати (рис. 1.38).

Рисунок 1.38 – Концепт арт для обкладинки збірки

Працюючи з силуетом, було визначено основні елементи композиції – силуети матері і дитини, які, згідно з тематикою дизайн-об'єкта, мали утворювати шрифтову композицію. Подальша робота з ілюстрацією була

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

37

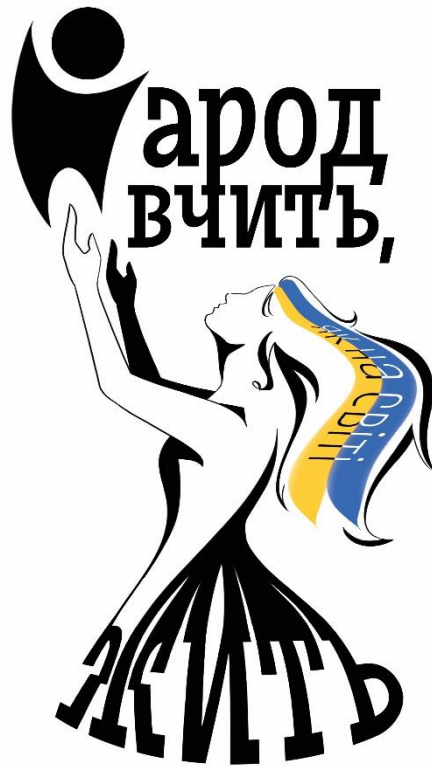

Рисунок 1.41 – Третій і остаточний варіант

Після визначення основної стилістики композиції, її було детальніше стилізовано, а згодом додано фонове зображення і деталі (рис. 1.42).

Українські прислів'я
та приказки

Рисунок 1.42 – Готова шрифтова композиція до обкладинки збірки

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

39

1.3 Вибір та обґрунтування вихідних даних до проектування шрифтових композицій

1.3.1 Вибір та характеристика типу дизайн-об'єкта

Тип дизайн-об'єкта – шрифтових композицій – графічний. Шрифтові композиції оформлено в збірку українських прислів'їв та приказок.

Збірка – однотомне (рідше кількатомне) видання художніх творів одного автора або фольклорних записів.

Видання – це поліграфічний твір, який пройшов редакційно-видавничу обробку. Видання містить вихідні дані та призначене для передачі інформації, що міститься у ньому. Видання може не мати вихідних даних, в такому випадку воно вважається анонімним.

Видання можуть належати до різних типів літератури. Розрізняють видання за такими видами:

- за матеріальною конструкцією: книжки, журнали, аркушеве, газетне, плакат, буклет, карткове, комплектне;
- за знаковою природою й інформацією: текстове, нотне, картографічне, книжково-видавниче;
- за періодичністю: неперіодичне, періодичне, триваюче;
- за структурою: книга, брошура, листівка, збірник, одно- чи багатотомне видання, зібрання творів, вибрані праці, журнал, газета, бюлетень, листок, серія, тощо;
- за цільовим призначенням і характером: інформаційно-офіційне, наукове(монографія, збірник наукових праць тощо), науково-популярне, масовополітичне, навчальне (підручник, навчально-методичний посібник тощо), виробниче (стандарт, ТУ тощо), довідкове (словник, енциклопедія, довідник), рекламне, інформаційне (оглядове, бібліографічне, реферативне),

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		40

1.3.2 Загальні вимоги до проектування виробів (споживача, промислові)

Проектування виробів починається з визначення вимог, адже саме на цьому етапі відбувається визначення головних цілей дизайн-об'єкта, його призначення і функціоналу, що прямим чином впливає на його вигляд і виготовлення.

Дизайнери всього світу давно використовують таку технологію проектного пошуку рішень, як передпроектний аналіз, завдання якого полягає у пошуку відповідей на дані запитання, а отже спрощенні подальшої роботи дизайнера.

Суть методики передпроектного аналізу в графічному дизайні полягає в розділенні процесу аналізу пропонованої дизайнеру проблеми на кілька етапів, самостійних за цілями і результатами роботи.

1. Дослідження, знайомство з проектною ситуацією, контекстом розміщення майбутнього об'єкта та переліком властивостей, якими він має володіти. На цьому етапі дизайнер вивчає літературні джерела, пов'язані з предметом дослідження, розглядає вироби-аналоги і реальні прототипи, з'ясовує їхні сильні і слабкі сторони, намагається зрозуміти напрямок подальшої роботи.

2. Дизайнер ставить собі ціль сприймати завдання як проблему, тобто розглядати її як зіткнення протиріч між обставинами майбутнього життя об'єкта і експлуатаційними характеристиками його структур.

3. Визначення плану роботи над проблемою, необхідних матеріалів і витрат часу. На цьому етапі розробляється дизайн-концепція, яка вибирається з кількох варіантів, запропонованих дизайнером [13].

Прийоми, що використовуються в передпроектному аналізі:

- метод інверсії (перестановки доданків) – дозволяє долати стагнаційні ситуації в проектуванні за рахунок зміни кута погляду на об'єкт роботи (магазин розглядається не з позицій продавця або покупця, а з точки

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		42

зору служби контролю, ремонтника, злодія); за рахунок зміни творчої установки (головне не міцність конструкції, а простота її виготовлення) тощо. Такий погляд дозволяє подивитися на проблему під найменш очевидним кутом, а отже призводить до генерації найбільш оригінального рішення;

- аналогія – метод вирішення поставленого завдання, при якому використовуються вже існуючі рішення в інших областях. При такому способі проєктується ніби не сам об'єкт (рiч), а спiсiб його використання (функція), що дозволяє прийти до найбільш корисних в плані функціональності рішень;

- неологія – метод використання чужих ідей. До прикладу, можна використовувати вже створений прототип для черпання натхнення. В процесі запозичення обов'язково потрібно змінити щось в оригінальній концепції, покращити та доповнити її. Запозичення ідеї без змін може привести до звинувачення в плагіаті;

- добре зарекомендували себе прийоми розкладання проєктної задачі на самостійні покрокові дії з подальшим зведенням окремих результатів в єдиний ланцюжок кінцевих пропозицій;

- інші способи, що здатні спонукати дизайнера до творчого мислення і креативного вирішення поставленої проблеми.

Існують різні варіанти евристичних аналогій (тобто націлених на винахід, відкриття):

- "прямі" запозичення форм з далеких проєктним завданням сфер (так функціонує сучасна біоніка, майже копіює в технічних об'єктах принципи і конструкції, підглянуті у природи);

- "суб'єктивні", коли автор уявляє себе таким собі умовно обраним персонажем;

- "символічні" (коли приписують певному явищу незвичайні для нього властивості);

- "фантастичні", коли придумуються явища і речі, як би в принципі неможливі.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		43

Всі ці методики і способи призначені для того, щоб зламати стандартне уявлення про передпроектний аналіз і допомогти дизайнеру знаходити унікальний оригінальний підхід до кожного завдання [13].

Художньо-технічне редагування друкованої продукції починається з розробки проекту художнього оформлення, який перетворюється на макет видання, ескізи, текстові та зображальні оригінали, оригінал-макет.

Засобами графічного оформлення, а отже і художнього редагування, можуть бути зображення та декоративні елементи, засобами технічного оформлення – шрифтові елементи, візуальне оформлення структурної організації видання.

Кожне видання, незважаючи на загальну подібність, має багато відмінних ознак, притаманних певному виду друкованої продукції залежно від її виду, а отже має власний перелік вимог до проектування. Кожен вид видання має специфічну зовнішню і внутрішню структуру, може включати додаткові частини, слідувати усім правилам дизайну, або свідомо порушувати їх. Дизайнер має мати чітке розуміння кожної ознаки необхідного йому виду видання перш ніж братися до роботи.

Наступним кроком в передпроектному аналізі є визначення і аналіз цільової аудиторії. Цільовою аудиторією називають тих споживачів, які найбільше потребують або зацікавлені у вашому продукті чи послугі. Люди, чії проблеми ви можете вирішити чи потреби задовольнити.

Одним із найзручніших методів аналізу цільової аудиторії вважається метод 5W, а саме:

What – що за продукт пропонує ваша компанія (збірку українських прислів'їв та приказок);

Who – хто є потенційним клієнтом вашої компанії (основні потенційні клієнти – патріотична молодь України, розглядаються також люди різної статі і віку);

Why – чому потенційний клієнт вирішується зробити покупку (стиль, незвичне оформлення ілюстрацій збірки);

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		44

When – коли клієнт готовий здійснити покупку (будь-який час);

Where – де можна придбати товар чи послугу (бібліотека, книжковий магазин) [15].

Загальні технічні вимоги до поліграфічної продукції:

- формат видання вибирає видавець, установлює формат складання тексту та узгоджує із замовником і поліграфічним підприємством. Формати видань установлено в ДСТУ 4489:2005 [16];

- у виданні мають бути вихідні відомості згідно з ДСТУ 4861:2007 [17] і штриховий код;

- текст у виданні має бути зручним для читання, не втомлювати зір під час читання;

- зображення має бути чітким, однакової контрастності у всіх примірниках видання одного тиражу;

- блок видання залежно від обсягу та тривалості користування рекомендовано скріплювати одним із способів: • зшиванням ззовні (блок завтовшки до 10 мм у виданні нетривалого користування); Розділ 2 Галузеві стандарти 240

- зшиванням з відступом (блок завтовшки до 14 мм); • зшиванням нитками (блок завтовшки понад 10 мм); • незшивним клейовим способом (блок завтовшки від 6 мм до 40 мм, у навчальному виданні до 14 мм);

- видання має бути в обкладинці чи палітурці. Тип, матеріал та вид оздоблення обкладинки чи палітурки обирає видавець і узгоджує з поліграфічним підприємством [18]. Основні типи обкладинок і палітурок наведено в СОУ 18.1-02477019-15:2015 [19].

Окремі вимоги висуваються до безпосередньо шрифтових композицій – вони в першу чергу мають мати естетичний та привабливий вигляд, адже вони мають відповідати маркетинговим вимогам. Подана інформація має сприйматись легко і вільно, якщо цього специфічно не вимагає призначення дизайн-об'єкта.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		45

Папір для друку має бути не тоншим за 130 г/м², і не грубшим за 300 г/м², хоча зустрічаються винятки, зумовлені специфічними вимогами поліграфічних виробів, до прикладу книги для дітей до 3-х років можуть друкуватися із твердого картону. Звичайно, такі зміни відображаються на вартості друку і, відповідно, готового виробу.

1.3.3 Вибір і характеристика пакета матеріалів

За радянських часів видавничу структуру України склали невеликі видавництва і друкарні колишнього Держкомвидаву та кілька малопотужних підприємств. На щастя, ці часи давно минули, і сьогодні друкарні є практично по всій Україні.

Змінилася на краще також ситуація з матеріалами друку. Сучасний папір, чорнила і високоточні принтери забезпечують високу якість поліграфічної продукції як масового, так і одиничного виробництва. Сьогодні багато поліграфічних підприємств пропонують на вибір безліч матеріалів друку, які забезпечують високу задоволеність клієнтів [20].

Для друку проілюстрованої збірки українських прислів'їв та приказок було обрано папір крейдований UPM 300 щільністю 300 г. для м'якої обкладинки з колірністю 4+0, і папір крейдований UPM щільністю 170 г. з колірністю 4+4 для внутрішніх сторінок, вид зшивки – на скоби.

Існує величезна кількість чорнил для друку, не лише на папері, а й на дереві, широкоформатних рекламних банерах, сувенірній продукції тощо. Для повсякденного та робочого друку в основному використовується декілька видів чорнил: водорозчинні, пігментні, ультрахромні та сублімаційні. Для друку невеликих партій поліграфічної продукції зазвичай використовується цифровий друк і стандартні чорнила, адже вони забезпечують оптимальне співвідношення якості друку до його ціни [21].

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		46

1.3.4 Складання пакета вихідних даних до проектування

Після виконання композиційної частини і вибору всіх необхідних вихідних даних для проектування дизайн-об'єкта було складено пакет вихідних даних до його проектування.

До пакета вихідних даних входять:

- назва об'єкта – шрифтові композиції;
- призначення об'єкта – ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв;
- асортимент виробів чи предметів дизайну – розроблені різноманітні шрифтові композиції для прислів'їв і приказок на різні теми;
- сезон – не сезонний дизайн-об'єкт;
- група споживачів – в першу чергу патріотична молодь України, розглядаються також люди різної статі і віку;
- розміри пакувань книжкової продукції – готовий книжковий виріб має бути розміру А5, отже пакування має бути розраховане на те, щоб вмістити книжки такого формату;
- матеріали – папір крейдований щільністю 300 г і 170 г;
- особливі вимоги споживачів – зручність, читабельність тексту, естетичний зовнішній вигляд;
- особливі вимоги виробництва – ділення кількості сторінок на 4, відповідність ілюстрацій формату видання, закривлення тексту, ілюстрації в колірному форматі СМҮК;
- орієнтовна вартість кінцевого проєкту чи продукту:

Вартість друкованого видання розраховується з огляду на його характеристики, тобто формат, колірність, вид обкладинки, кількість внутрішніх сторінок тощо. Загальна сума при врахуванні всіх параметрів становить 285 гривень за один екземпляр.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		47

2. ТВОРЧА РОЗРОБКА ІДЕЙ ОБ'ЄКТІВ ПРОЄКТУВАННЯ

2.1. Розробка ескізів моделей-ідей та їхня загальна характеристика

Ескізи-моделі виготовляються з урахуванням обраної дизайн-концепції і мають на мені визначити приблизне бачення ілюстративного матеріалу збірки, який буде в подальшому допрацьовано і покращено, за потреби змінено чи перероблено. Вони розробляються для того, щоб дати дизайнеру більше творчої свободи, оскільки він ніби працює з потоком ідей, з яких він в подальшому обере найбільш відповідні і вдалі.

Зважаючи на це, для кожної з ілюстрацій було розроблено попередні моделі-ідеї на основі визначеної концепції, джерела творчості, а також з урахуванням композиційних елементів, які планується використати в шрифтових композиціях (рис. 2.1, 2.2, 2.3).

Рисунок 2.1 – Перша модель-ідея на основі дизайн-концепції

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		48

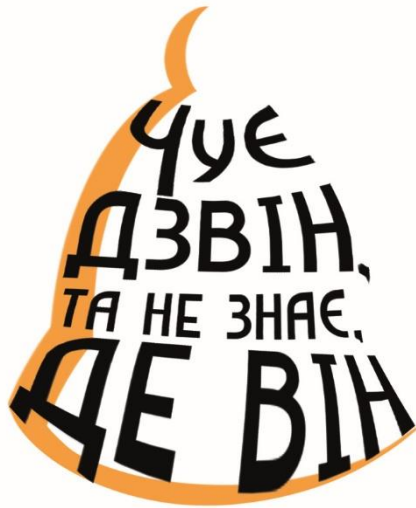

Рисунок 2.2 – Друга модель-ідея на основі дизайн-концепції

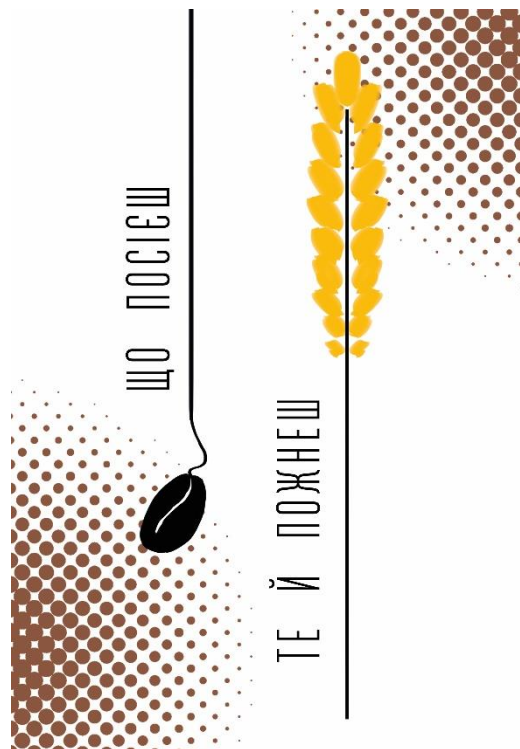

Рисунок 2.3 – Третя модель-ідея на основі дизайн-концепції

Моделі-ідеї містять базові елементи композиційної побудови і представляють з себе невеликі ескізи того, як має виглядати готова шрифтова композиція. Дані ілюстрації містять основну ідею, але у більш концептуальному вигляді, залишаючи місце для покращень і допрацювань.

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

2.2. Порівняльний аналіз варіантів-ідей, вибір головної та розробки варіантів-пропозицій

Порівняльний аналіз варіантів-ідей було виконано на прикладі шрифтової композиції до прислів'я «під лежачий камінь вода не тече». Для початку на основі композиційних елементів і джерела творчості було виконано ілюстрацію, що наглядно зображувала те, про що йшлося в прислів'ї – тобто воду і камінь (рис. 2.4).

Рисунок 2.4 – Перший варіант ідеї шрифтової композиції

Наступним кроком ілюстрацію потрібно було переформатувати в вертикальний вигляд, оскільки спочатку її планувалося розмістити на розвороті, та пізніше цю ідею було змінено. Разом з переформатуванням ілюстрацію було допрацьовано, силуетну форму розбито на більш зрозумілі потенційному читачеві форми, проведена робота з світлотінню на камені (рис. 2.5).

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

Рисунок 2.5 – Другий варіант ідеї шрифтової композиції

Визначившись з форматом, в композицію було додано більше шрифтових елементів, виправдовуючи її назву. Також було змінено шрифти на корись шрифтів Lugature та Steclo українських шрифтовиків (рис. 2.6).

Рисунок 2.6 – Третій варіант ідеї шрифтової композиції

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

Фінальним етапом було доопрацювання обраного варіанту, розробка варіантів-пропозицій та вибір найбільш вдалого з них, стилізація фінальних елементів і полірування композиції, приведення її до загального стилю збірки (рис. 2.7).

Рисунок 2.7 – Обраний кінцевий варіант

2.3. Розробка ескізів доповнень поліграфічної продукції

Більше фінальних варіантів шрифтових композицій подано в додатку Б. В якості доповнень до шрифтових композицій було розроблено рамки для сторінок з текстом. Щоб підкреслити силуетні форми основних ілюстрацій, рамки було вирішено виконати за допомогою лінійного рішення, таким чином збільшивши контраст між шрифтовою композицією і текстовою сторінкою.

					ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		52

Рисунок 2.10 – Готовий варіант рамки в червоному кольорі

Рисунок 2.11 – Готовий варіант рамки в блакитному кольорі

Як доповнення також було розроблено розділювач для тексту, щоб сприяти кращій прочитуваності текстової частини збірки. Такі ж елементи було використано для оформлення нумерації сторінок з текстовою частиною (рис 2.12).

2.4. Композиційний аналіз гармонійності розробленого художнього проєкту

Композиційна гармонійність видання виступає вираженням його літературного змісту, передачею його значення на такому ж рівні, як і написаний в ньому текст. Вона об'єднує частини видання в загальну композицію і відображає основний закон композиції – закон гармонізації художньої форми.

Таким чином композиція є виразником структурно-гармонічної цілісності та інноваційні стратегії видавничого сектору складників твору та одночасно засобом організації, побудови цієї цілісності [22].

Розроблений проєкт містить композиційні елементи, які відбивають загальну стилістику шрифтових композицій, з'єднують всі ілюстрації особливим стильовим рішенням, притаманним саме для цієї збірки. Вони вдало використовують композиційні елементи як особливості композиції, що поєднують її в цілісну композицію, сприяють нерозривному сприйняттю форми і змісту ілюстрацій. Наведені композиційні елементи – колір, силует і модуль – чудово поєднуються, втілюючи принципи композиції, обрані для роботи над ілюстраціями – рух, виразність та образність.

Слідуючи цим принципам, засоби композиції і композиційні елементи співпрацюють між собою і через закони композиції утворюють гармонійну цілісну композицію.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		56

3. КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

3.1. Розробка конструкцій проєктованих виробів

Процес створення книги проходить безліч етапів, перш ніж кінцевий результат потрапить до прилавків магазинів, бібліотек або приватних колекцій, навчальних закладів чи полиць кабінетів науковців. Сучасні високотехнологічні принтери дозволяють автоматизувати велику частину цього процесу, після чого всі деталі видання залишаться тільки зібрати в одне ціле, здебільшого навіть не вдаючись до ручної праці.

Щоб зібрати книгу, спочатку комплектують усі аркуші внутрішнього блоку, щільно стискають їх, потім обрізають за форматом обкладинки, склеюють по краю корінця, з'єднуючи тканиною або щільним папером, а потім вставляють в палітурну кришку і приклеюють форзацний папір [23].

На основі розробленого візуального матеріалу було скомпоновано макет для візуалізації отриманого результату готової збірки (рис. 3.1). Макет має розмір формату А5 і представляє собою орієнтовний вигляд готової друкованої продукції

Рисунок 3.1 – Макет представленої продукції

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

57

Також для кращого уявлення про розміри і пропорції вмісту збірки було створено креслення макету розвороту сторінок (рис. 3.2), де зазначено орієнтовні розміри графічних елементів і приблизної компоновки композиції на сторінці.

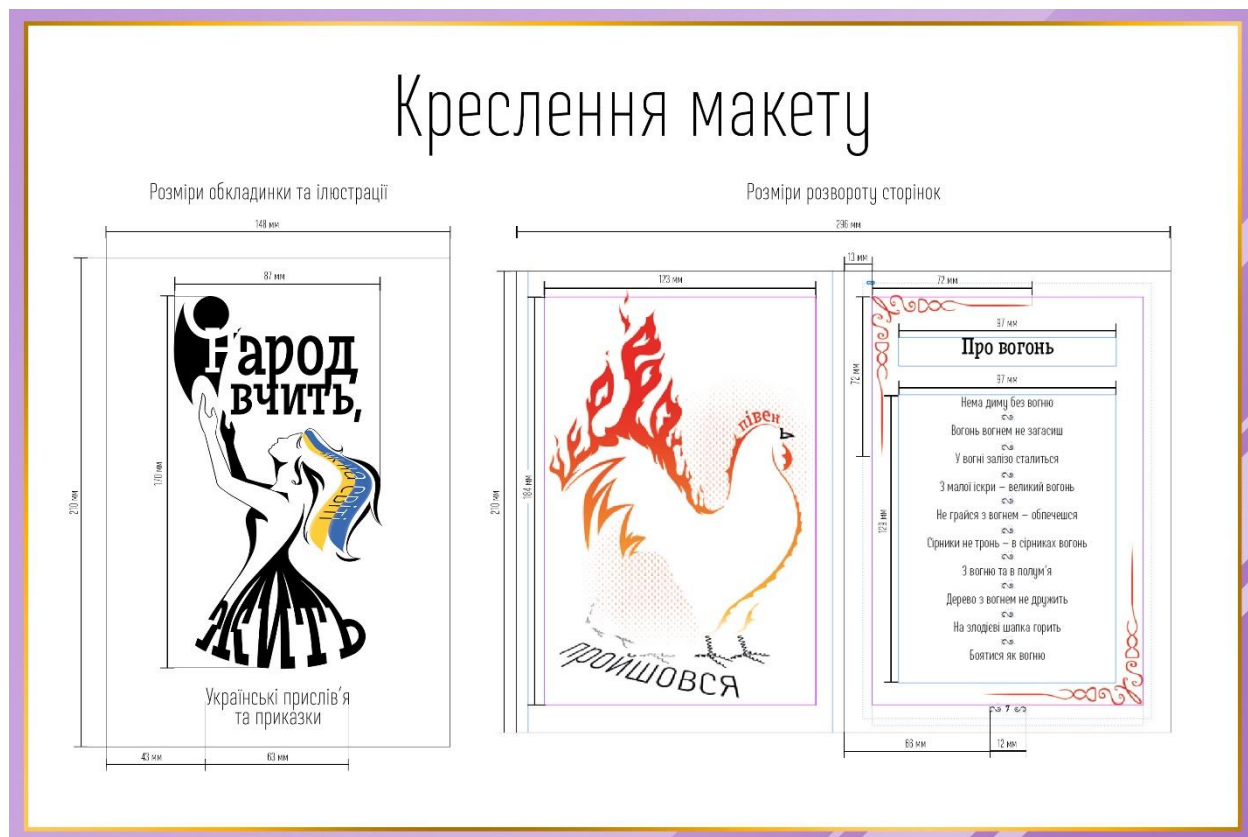

Рисунок 3.2 – Креслення макету проектного виробу

Графічна частина кваліфікаційної роботи, представлена на шести планшетах 600x900, розміщена в Додатку В.

3.2. Вибір технологічних рішень

Сучасна техніка значно збільшила можливості вибору формату видання та шрифту, їхньої відповідності призначенню, змісту, естетичним і гігієнічним вимогам, комфортності читання тощо.

Комп'ютерні технології значно спростили і прискорили шлях, який проходить рукопис у процесі перетворення на готову видавничу продукцію. Змінився й традиційний підхід до коректури. Якщо раніше видання проходило

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

4–6 коректур (правку-вичитку, правку-звірку, правку-підчитування, зведення, друкарську коректуру тощо), то нині його читають 2-3 рази: спочатку рукопис, а потім текст після верстання й внесення авторської та редакторської правки.

Використання графічних комп'ютерних програм також докорінно змінило процес художнього редагування, що полягає в оптимальному оформленні твору. У великих видавництвах створюються окремі підрозділи, призначені для сканування та обробки первинних матеріалів, в менших – ці обов'язки, як правило, покладають на дизайнера [24].

Хоча книги надзвичайно різноманітні за змістом, вони здебільшого однакові за конструкцією. Книга, як правило, складається з книжкового блоку, форзаців та палітурних кришок (рис. 1). Кожна частина виготовляється окремо. У процесі виготовлення книжкового блоку до нього приєднуються форзаци, за допомогою яких готовий блок скріплюється з палітурними кришками [25].

Збірки літературних творів, включно зі збірками приказок і прислів'їв допускається друкувати в твердій або м'якій палітурці, залежно від ефекту,

М'яку палітурку використовують коли хочуть досягнути оперативного і якісного друку за відносно невелику ціну. Вона використовує товстий папір, рідше картон для друку, тому вона не є такою дорогою, як тверда палітурка, це і стало основним критерієм у виборі м'якої палітурки для збірки.

Технологія виготовлення книги в м'якій палітурці полягає в наступному: на корінець попередньо надрукованого блоку книги наноситься клей, який міцно утримує з'єднані листи і склеює їх з обкладинкою. Клейове скріплення з'єднується з іншими блоками за допомогою зшивання нитками на ниткошвейних машинах.

Якщо книга в м'якій палітурці передбачає тривалу і інтенсивну експлуатацію, то такі книги попередньо виготовляються у вигляді зошитових блоків і прошиваються нитками. Така технологія збільшує вартість виробництва, але дозволяє робити книги в м'якій палітурці міцнішими [26].

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		59

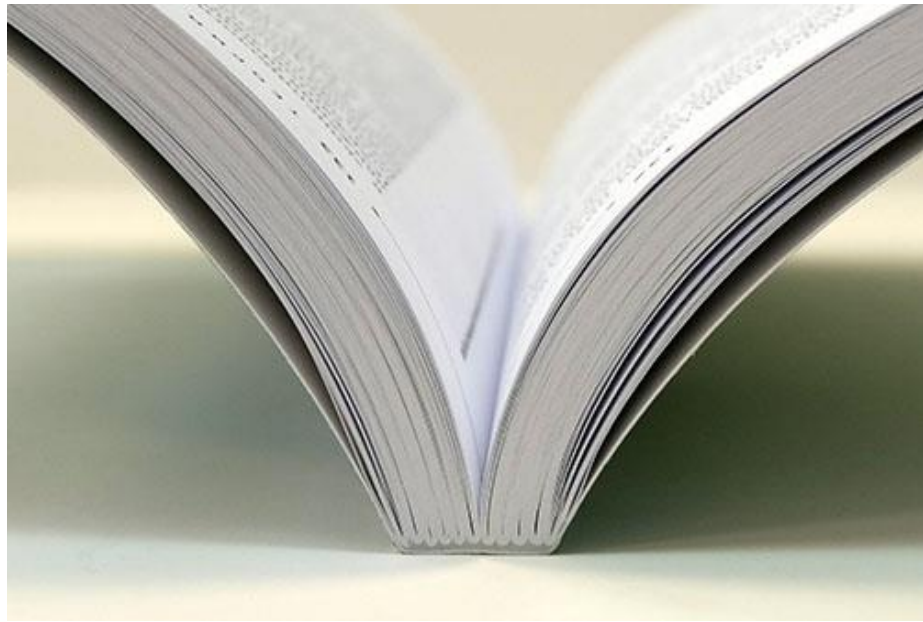

Рисунок 3.3 – Книга з м'якою палітуркою

Одним з видів скріплення м'якої палітурки є скріплення на скобу. Такий спосіб зазвичай використовується при обсязі книги або брошури не більше 80 сторінок. Обкладинка, скріплена на скобу, забезпечує зручність експлуатації, хорошу розкриваність блоку, оперативність виготовлення і низьку вартість [26].

Рисунок 3.4 – Скріплення книг на скобу

З огляду на характеристику кожного виду для розробки даного проекту було обрано м'яку палітурку зі зшиванням на скобу.

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

60

3.3. Нормування матеріалів та визначення вартості дизайн-об'єкта

Поліграфічна продукція може виготовлятися з різних видів паперу. Папір – багатокомпонентна система, яка складається з волокон целюлози, наповнювачів, проклеювальних і барвникових матеріалів.

У книгодрукуванні використовують папір для різних видів друку:

- типографський папір №1 випускається машинної гладкості (для чисто текстових книг;
- офсетний папір №1 застосовується для видань тривалого терміну служби, №2 – для середнього терміну служби. На офсетному папері №1 поліпшеної якості можуть друкуватися багатобарвні видання.
- газетний папір різних видів призначений для друку газет, масових брошур, недільних додатків до газет та інших видів друкарської продукції;
- дизайнерський папір призначений, в основному, для виконання стильної фірмової продукції – візиток, карток, бланків, папок та іншої друкованої продукції [27].

Базовий кольоровий (4+4) друк збірки у поліграфії Хмельницького коштує близько 100 гривень, в цю суму входить орієнтовна ціна за використану фарбу для принтера. 1 лист (210×297 мм) крейдованого паперу 300 г/м² для м'якої палітурки коштує близько 5 грн. Тверда палітурка може збільшити вартість друку збірки практично вдвічі, і, хоча така палітурка рекомендується до використання для друку багатосторінкових видань, вона не є необхідною для даного проєкту. Крейдований папір щільністю 170 г/м² має ринкову вартість близько 240 гривень за 100 листів. Площа аркуша формату А4 приблизно = 1/16 м²., отже для 48 сторінок формату А5 знадобиться 24 аркуша формату А4, тобто 1,5 м² паперу на суму близько 60 грн.

Враховуючи всі вищезазначені розрахунки і вартість безпосередньо розробки проєкту, вартість дизайн-об'єкта складає приблизно 285 гривень за один примірник і може зменшуватися при оптовому друці.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		61

4. ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В сучасному комп'ютеризованому світі наукового прогресу інтелектуальна власність нерозривно пов'язана з людською діяльністю. Право на інтелектуальну власність давно поширилося за межі ручного мистецтва в світ комп'ютерних технологій, що дозволяє митцям офіційно оформити авторські права на будь-який вид мистецтва, авторами якого вони є.

Та, якщо існує певне право, є ймовірність його порушення. Об'єкти прав інтелектуальної власності, особливо за простоти їхнього поширення і використання в мережі інтернет, досить часто зазнають неправомірного використання, посягання на них, копіювання та багато іншого.

Проблематика захисту прав інтелектуальної власності уже декілька століть займає провідну роль у контексті створення ефективної та діючої системи його охорони. Ключовими факторами посягання на права інтелектуальної власності, загалом, виступають піратство, плагіат, використання штучного інтелекту, підробка, імітація тощо [28].

Одним із найпоширеніших способів захисту інтелектуальної власності є оформлення авторського права на твір.

Авторським правом називають галузь цивільного права інтелектуальної власності, що регулює відносини, які виникають у зв'язку зі створенням і використанням творів науки, літератури і мистецтва, захищає особисті (немайнові) і майнові права авторів та їхніх правонаступників [29].

Авторські права слід відрізнити від прав на винаходи, які вже належать до сфери технологій, підтверджуються патентами і регулюються іншим законом – "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". Також окремо від авторських прав регулюється і питання власності на торгові марки – ця сфера регулюється Законом "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" [30].

Для захисту інтелектуальної власності після розробки кваліфікаційної роботи було подано заявку на авторське право на три шрифтові композиції зі збірки, які якнайкраще відображають її сутність і дизайнерську інтерпретацію

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		62

українських прислів'їв та приказок. Заявку було подано на шрифтові композиції до таких прислів'їв: «В тихому болоті чорти водяться», «Робити з мухи слона» та «Чує дзвін, та не знає, де він». Композиції використовують дизайнерську інтерпретацію для наглядного відображення змісту прислів'я та його особливостей.

Композиції було виконано з використанням комп'ютерної графіки в стилі мінімалізм із застосуванням таких композиційних елементів, як колір, контраст, силует, геометричний вигляд форми та модуль. Композиції виконані в чорно-білих тонах з частковим додаванням кольорових елементів червоного, блакитного і жовто-гарячого кольорів відповідно, зберігаючи загальну стилістику всіх ілюстрацій. В роботі використані шрифти Lugatype та Steclo Extra Light. (рис. 4.1, 4.2, 4.3)

Рисунок 4.1 – Шрифтова композиція до прислів'я «В тихому болоті чорти водяться»

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

Рисунок 4.2 – Шрифтова композиція до прислів'я «Робити з мухи слона»

Рисунок 4.3 – Шрифтова композиція до прислів'я «Чує дзвін, та не знає, де він»

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

64

До державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (укрноїві) було подано заяву про реєстрацію авторського права на твір мистецтва Ілюстрації до прислів'їв «В тихому болоті чорти водяться», «Робити з мухи слона» та «Чує дзвін, та не знає, де він» (рис. 4.4, 4.5, 4.6, 4.7).

Довідку про реєстрацію авторського права подано в Додатку Г.

ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ОФІС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»
(УКРНОІВІ)
вул. ~~Голденка~~ буд. 1, м. Київ, 01601

ЗАЯВА
про реєстрацію авторського права на твір

Службові відмітки: _____ Підпис начальника відділу ► _____

Номер заявки ▼	Дата подання		
	Число ▲	Місяць ▲	Рік ▲

Номер свідоцтва ▼	Дата реєстрації		
	Число ▲	Місяць ▲	Рік ▲

Прошу зареєструвати авторське право на твір

1. Вид та повна назва твору Шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв «В тихому болоті чорти водяться», «Робити з мухи слона» та «Чує дзвін, та не знає, де він»

Скорочена назва твору (якщо така є) _____ відсутня

Попередня чи альтернативна назва твору (якщо така є) _____
відсутня

2. Галузь творчої діяльності _____ Мистецтво, література
Наука, література чи мистецтво

3. До якого об'єкта(ів) авторського права належить твір _____ твір у галузі мистецтва

4. Анотація або реферат твору (Публікується в офіційному бюлетені)

Рекомендований розмір - до 300 друкованих знаків

Представлено три шрифтові композиції, спроектовані для ілюстрування українських прислів'їв та приказок. Композиції було виконано з використанням комп'ютерної графіки в стилі мінімалізм в трьох кольорових схемах, але одній стилістиці. В роботі використано шрифти Lugatype та Steclo Extra Light.

Рисунок 4.4 – Перша сторінка заяви на авторське право

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата	

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

65

10. Особа, яка подає заявку на реєстрацію (заявник):

10.1. Автор(и), спадкоємець(і) ▼

Житковська Віра Вадимівна

Повне ім'я особи, повна поштова адреса (адреса для листування), телефон

29000, м. Хмельницький, вул. Подільська, 171/1, кв.64, +380682605933

10.2. Довірена особа автора(ів), спадкоємця(ів) ▼

Повне ім'я особи, повна поштова адреса (адреса для листування), телефон

11. Видача свідоцтва (свідоцтв):

• Надіслати за вказаною адресою Відділення Нової Пошти 22, вул. Шевченка, 11, м. Хмельницький 29001

• Видати заявнику Житковська В.В.
Прізвище, ініціали

12. Перелік документів і матеріалів, що додаються до заяви		Кількість аркушів	Кількість примірників
☒ Примірник твору (форма, в якій представлено твір)	<u>Твір у галузі мистецтва, Ілюстрації до прислів'їв «В тихому болоті чорти водяться», «Робити з мухи слона» та «Чує дзвін, та не знає, де він»</u>	3	1
☐ Документ, що підтверджує перехід у спадщину майнового права автора (якщо заявка подається спадкоємцем автора)			
☒ Платіжний документ, що підтверджує сплату збору за підготовку до державної реєстрації авторського права на твір		1	1
☒ Платіжний документ, що підтверджує сплату збору за оформлення і видачу свідоцтва про державну реєстрацію авторського права на твір		1	1
☐ Документ, що підтверджує наявність пільг по сплаті збору			
☐ Документ, що свідчить про факт і дату оприлюднення твору (за наявності)			
☐ Документ, що підтверджує повноваження довіреної особи (довіреність)			
☐ Інші документи, що додаються до заяви			

13. Я, який нижче підписався, підтверджую достатність і достовірність відомостей, вказаних у матеріалах заявки:

• Автор(и) Житковська В. В.
Прізвище(а), ініціали, підпис(и)

• Заявник Житковська В. В.
Прізвище, ініціали та підпис особи, яка подає заявку

Дата ► Число ► 06 Місяць ► грудня Рік ► 2023

Примітки:

Заявку опрацював: _____
Прізвище, ініціали та підпис працівника відділу

Рисунок 4.6 – Третя сторінка заяви на авторське право

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

67

9.2. Прізвище, ім'я, по батькові друвоо автора (псевдонім, за наявності, вказати в дужках) ▼

Дата народження ► Число __ Місяць _____ Рік _____

Повна поштова адреса, телефон _____

Вулиця, номер будинку, назва населеного пункту, район, область, поштовий індекс

Суть авторства, авторський вклад у створення твору _____

Цей твір (частину твору) створено:*

Цей твір (частину твору) створено для оприлюднення:*

за договором

під власним ім'ям

анонімно

у порядку індивідуальної розробки

під псевдонімом

9.3. Прізвище, ім'я, по батькові третьооо автора (псевдонім, за наявності, вказати в дужках) ▼

Дата народження ► Число __ Місяць _____ Рік _____

Повна поштова адреса, телефон _____

Вулиця, номер будинку, назва населеного пункту, район, область, поштовий індекс

Суть авторства, авторський вклад у створення твору _____

Цей твір (частину твору) створено:*

Цей твір (частину твору) створено для оприлюднення:*

за договором

під власним ім'ям

анонімно

у порядку індивідуальної розробки

під псевдонімом

* Необхідне позначити "X"

Рисунок 4.7 – Четверта сторінка заяви на авторське право

Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата

ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ

Арк.

68

ВИСНОВКИ

1. Сучасний графічний дизайн в Україні розвивається стрімкими темпами, призводячи до проривів в технологічній структурі галузі дизайну і проектування різноманітних дизайн-об'єктів. Це призвело до потреби у осучасненні деяких аспектів української культурної спадщини, наприклад створення новітньої збірки українських приказок та прислів'їв, ілюстрованих за допомогою сучасних шрифтових композицій, що відповідали б вимогам сучасного технологічно розвинутого суспільства і допомагали популяризувати культурну спадщину нашої держави як серед молоді, так і серед старших поколінь.

2. Багато дослідників присвятили свої праці вивченню витоків і сучасних тенденцій графічного дизайну і зокрема дизайну шрифтових композицій. На базі їхніх досліджень, стилізації композиційних елементів джерела творчості та вивчення вимог до проектування цього дизайн-об'єкта було розроблено власні шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв.

3. За обраними технологічними рішеннями створено конструкції та визначено необхідний пакет даних для виготовлення виробу в матеріалі.

4. Оформлено авторське право як метод захисту інтелектуальної власності на вибрані шрифтові композиції.

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		69

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1 Житковська В. В. Українські народні прислів'я і приказки як тема для творчості графічного дизайнера [Електронний ресурс] / В. В. Житковська, А. К. Кармаліта // Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості : Міжнар. науково-практ. Інтернет-конф. молодих вчен. та студентів 2023, м. Хмельницький, 22 листоп. 2023 р. Хмельницький : ХНУ, 2023. Режим доступу: https://tksv.khmnu.edu.ua/inetconf/2023/zhitkovsjka_karmalita_2023.pdf (дата звернення: 22.11.2023).

2 Чупріна Н. В. Науково-дослідницькі засади дизайнерської діяльності: посіб. для вищ. шк. / Н. В. Чупріна // Технології та дизайн. – Київ : КНУТДіД, 2012. № 2 (3). – С. 3.

3 Чупріна Н. В. Сучасні технології дизайн-діяльності : навч. посіб [Електронний ресурс]. / Н. В. Чупріна, Т. В. Струмінська // – 2017. – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8567/2/20171018_101_0079.pdf.

4 Гурко О. В. Словник термінів графічного дизайну / О. В. Гурко, І. С. Попова. – Дніпропетровськ: Пороги, 2009. – 12–16 с.

5 Чобитько П. П. Алфівіт давньоруського письма : посіб. для вищ. шк. / П. П. Чобитько – Зайцево: Гімназія Св. Василя Великого, 2008. – С. 3.

6 Свято слов'янської писемності: Буквиця як мистецтво. Візерункова таємниця великої літери [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://napensii.ua/uk/articles/231460-svyato-slovyanskoyi-pysemnosti-bukvuczya-yak-mystecztvo-vizerunkova-tayemnyczya-velykoyi-literi/> (дата звернення: 18.11.2023).

7 Коляструк, О. А. Преса УСРР в контексті політики українізації (20–30-ті роки ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. Наук : 07.00.01 / О. А. Коляструк // НАН України, Інститут історії України. Київ, 2003. – 20 с.

									Арк.
									70
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата	ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ				

27. Технологічні процеси виготовлення книг [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9/page8.html (дата звернення: 14.11.2023).

28 Стрельник В. В. Захист права інтелектуальної власності в сучасних умовах. [Електронний ресурс] / В. В. Стрельник, А. Ю. Тарасенко, А. В. Калита. – 2023. – Режим доступу: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/288613/282260> (дата звернення: 20.11.2023).

29 Бабка В. Л. Авторське право // Велика українська енциклопедія. Режим доступу: https://vue.gov.ua/Авторське_право (дата звернення: 20.11.2023).

30 Суков О. Це моє. Що таке авторське право і навіщо його реєструвати [Електронний ресурс] / О. Суков. – 2021. – Режим доступу: <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/eto-moe-chno-takoe-avtorskoe-pravo-i-zachem-ego-registrirovat-29032021-420333> (20.11.2023).

					<i>ДПДЗ.2018070.01.03.ПЗ</i>	Арк.
Зм.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата		73

ДОДАТКИ
ДОДАТОК А

Сертифікат про подання тез до Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції молодих вчених та студентів, 22 листопада 2023 р.
– Хмельницький : ХНУ.

Рисунок А.1 – Сертифікат учасника конференції

ДОДАТОК Б

Вибрані шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв

Рисунок Б.1 – Перша з шрифтових композицій

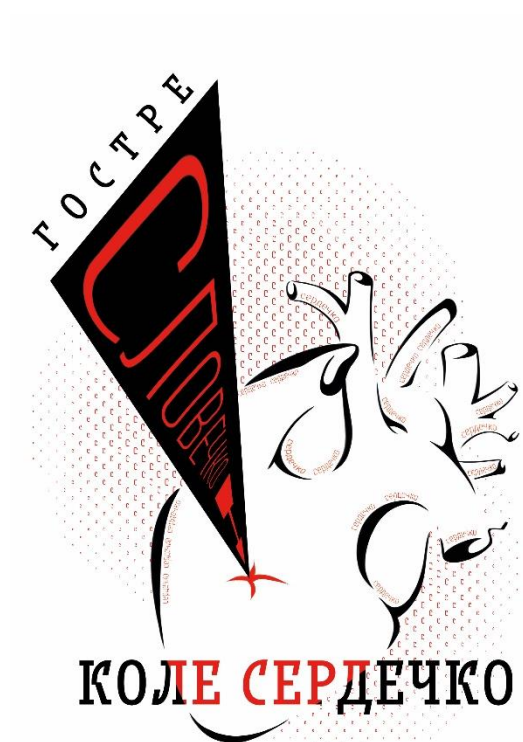

Рисунок Б.2 – Друга з шрифтових композицій

Рисунок Б.3 – Третя з шрифтових композицій

Рисунок Б.4 – Четверта з шрифтових композицій

Рисунок Б.5 – П'ята з шрифтових композицій

Рисунок Б.6 – Шоста з шрифтових композицій

Рисунок Б.7 – Сьома з шрифтових композицій

Рисунок Б.8 – Восьма з шрифтових композицій

Рисунок Б.9 – Дев'ята з шрифтових композицій

Рисунок Б.10 – Десята з шрифтових композицій

ДОДАТОК В

Графічна частина

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Освітній рівень — другий (магістерський)

ТЕМА: Проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Актуальність теми проектування шрифтових композицій для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв полягає в браку сучасних ілюстрованих збірок прислів'їв та приказок. Потрібно розуміти, що в умовах сьогодення велику увагу потрібно приділяти розвитку і популяризації українського контенту, підвищувати рівень патріотичних настроїв і сприяти поширенню культури нашого народу не тільки серед дітей, на яких в більшості своїй розраховані існуючі збірки, а і серед людей старшої вікової категорії. Прислів'я і приказки завжди були важливою частиною культурної спадщини України, і з появою нових методів друку, створенням програмного забезпечення і комп'ютерних графічних редакторів виникла потреба в створенні сучасної збірки вибраних прислів'їв та приказок із застосуванням новітніх комп'ютерних технологій та тенденцій графічного дизайну. Враховуючи сучасну швидкоплинність світу і не надто великий попит на збірки перлин фольклору українського народу, використання шрифтових композицій як засобу комунікації може сприяти більш швидкому і зручному сприйняттю цих крилатих висловів, а отже, їхній популяризації, розповсюдженню і пізнаваності, що надзвичайно важливо для української культури в двадцять першому столітті.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідно до об'єкта, предмета і мети кваліфікаційної роботи, було встановлено наступні завдання:

1. дослідження проєктної ситуації, історія розвитку процесу проєктування, огляд робіт відомих дизайнерів над подібною темою;
2. вибір та стилізація композиційних елементів джерела творчості, вибір можливих головних композиційних принципів і засобів зв'язку;
3. вибір та обґрунтування вихідних даних до проєктування дизайн-об'єкта (шрифтових композицій), визначення типу дизайн-об'єкта, характеристика загальних вимог до проєктування виробів цього типу;
4. творча розробка ідей об'єктів проєктування, розробка ескізів, порівняльний аналіз варіантів-ідей;
5. конструкторсько-технологічна частина, нормування матеріалів та визначення вартості дизайн-об'єкта;
6. захист інтелектуальної власності.

ВИСНОВКИ

1. Сучасний графічний дизайн в Україні розвивається стрімкими темпами, призводячи до проривів в технологічній структурі галузі дизайну і проєктування різноманітних дизайн-об'єктів. Це призвело до потреби у оновленні деяких аспектів української культурної спадщини, наприклад створення новітньої збірки українських приказок та прислів'їв, ілюстрованих за допомогою сучасних шрифтових композицій, що відповідали б вимогам сучасного технологічно розвинутого суспільства і допомагали популяризувати культурну спадщину нашої держави як серед молоді, так і серед старших поколінь.
2. Багато дослідників присвятили свої праці вивченню витоків і сучасних тенденцій графічного дизайну і зокрема дизайну шрифтових композицій. На базі їхніх досліджень, стилізації композиційних елементів джерела творчості та вивчення вимог до проєктування цього дизайн-об'єкта було розроблено власні шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв.
3. За обраними технологічними рішеннями створено конструкції та визначено необхідний пакет даних для виготовлення виробу в матеріалі.
4. Оформлено авторське право як метод захисту інтелектуальної власності на вибрані шрифтові композиції.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є сучасна шрифтова композиція.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Предметом дослідження є українські прислів'я та приказки, які розглядаються у якості джерела творчості для графічного дизайнера.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета кваліфікаційної роботи: розробити шрифтові композиції для ілюстрування збірки українських приказок та прислів'їв за сучасними поліграфічними стандартами, в результаті чого отримати завершений дизайн-об'єкт, готовий до масового виробництва і дистрибуції.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методи дослідження, що були застосовані під час виконання кваліфікаційної роботи: ретроспективний, метод порівняння, метод композиційного аналізу та метод комп'ютерного проєктування.

ЗАСОБИ ПРОЄКТУВАННЯ

Засоби проєктування: збір інформації, аналіз моделей-аналогів, формулювання технічного завдання та системи вимог до об'єкта проєктування, ескіз, креслення, наочне зображення.

НАУКОВА НОВИЗНА РЕЗУЛЬТАТІВ

Наукова новизна отриманих результатів роботи полягає у тому, що було вперше застосовано шрифтову композицію для ілюстрування українських прислів'їв та приказок, застосовано новітні комп'ютерні технології для розробки і виготовлення збірки українських прислів'їв та приказок.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практичне значення одержаних результатів полягає у потенційному розробленні та впровадженні у виробництво поліграфічного виробу збірки українських прислів'їв та приказок, ілюстрованих за допомогою шрифтових композицій, що має сприяти вирішенню.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

З теми кваліфікаційної роботи було опубліковано тези на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції молодих вчених та студентів 22 листопада 2023 р. – Хмельницький: ХНУ
Також з ціллю захисту авторського права на дизайн-об'єкт було оформлено і подано заявку на авторське право.

Хмельницький національний університет
Факультет технологій та дизайну
Кафедра дизайну

Виконала: студентка 2 курсу
Групи ДЗІМ-22-1 Житківська В. В.
Керівник: к.т.н., проф. Кармаліта А. К.

Рисунок В.1 – Інформаційна частина кваліфікаційної роботи

КОМПОЗИЦІЙНА ЧАСТИНА

Розробка і обґрунтування концепції дизайн-об'єкта

Шрифтове рішення

Lugatype Steclo Extra Light

Єхидна, гава, їжак ще
й шиплячі плазуни
бігцем форсують
Янцзи

Єхидна, гава, їжак ще й
шиплячі плазуни бігцем
форсують Янцзи

РОЗРОБКА ОБКЛАДИНКИ

Трансформація форми джерела творчості у форми проєктного об'єкта

Створення концепт арту

Етапи роботи над обкладинкою

Готовий варіант обкладинки

Рисунок В.4 – Розробка обкладинки

ТВОРЧА РОЗРОБКА ІДЕЙ ОБ'ЄКТІВ ПРОЄКТУВАННЯ

Поетапна робота над шрифтовою композицією

Готовий варіант

Розробка оформлення

Рисунок В.5 – Творча розробка ідей об'єктів проєктування

КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

Візуалізація дизайн-об'єкта

Креслення дизайн-об'єкта

Вибрані шрифтові композиції

Рисунок В.6 – Конструкторсько-технологічна частина

ДОДАТОК Г

Довідка про реєстрацію авторського права

Довідка: АП заявка ХНУ №17

Заявник: Житковська Віра Вадимівна

Вид заявки: заявка на отримання свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір мистецтва.

Повідомляємо, що заявником Житковською Вірою Вадимівною було подано заявку на отримання свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір.

Станом на 08.12.2023 року заявкам присвоєно номер вхідної реєстрації.

08.12.2023

Рисунок Г.1 – Довідка про реєстрацію авторського права